

LACZÓ KATALIN

TÍZÉVES A KÖZMŰVELŐDÉSI SZAKEMBERKÉPZÉS A JUHÁSZ GYULA TANÁRKÉPZŐ FŐISKOLÁN

Az előzmények

A közművelődési képzés célja, hogy szakembereket képezzen a társadalom szervezett művelődési alkalmaihoz. Az egyetemek és főiskolák közművelődési tan-
székei erre a feladatra, ezen belül elsősorban az iskolán kívüli nevelési feladatok irán-
nyítására készítik fel a népművelés szakos hallgatókat.

Az oktatási intézményekben folyó közművelődési szakemberképzésnek nincs
olyan nagy múltja, mint a tanárképzésnek. A felszabadulás után a Vallás és Közokta-
tásügyi Minisztérium (1949), a Népművészeti Intézet (1951), majd a Népművelési
Intézet (1957) tanfolyamain folyt a leendő népművelők felkészítése.

Az egyetemi szintű képzés előkészületei már az ötvenes években folytak Debre-
cenben a Kossuth Lajos Tudományegyetemen. A saksajtóban sorra jelentek meg a
cikkek, amelyek előkészítették a felsőfokú népművelőképzést (SALÁN BÉLA, KARSAI
KÁROLY, DURKÓ MÁTYÁS, MARÓTI ANDOR, KOVÁCS MÁTÉ, CSÁSZTVAI ISTVÁN, NO-
VÁK JÓZSEF, SZABÓ PÁL cikkei a Népművelésben). S 1962-ben, amikor megjelent a
művelődési miniszter utasítása a Művelődésügyi Közlönyben az új szakok megindí-
tásáról, közöttük találjuk a népművelést is (147/1962/M. K. 14) M. M. számú utasítás).
Az utasítás az Eötvös Lóránd Tudományegyetemen a levelező tagozaton történő meg-
indítást írta elő. Jelentkezettek a „legalább 2 éves népművelési gyakorlattal rendel-
kező és jelenleg is e területen dolgozók” (Tájékoztató az egyetemi szakokról. Művelő-
désügyi Közlöny, 1962. 281. p.). A következő tanévben a debreceni Kossuth Lajos
Tudományegyetemen is megindult a képzés.

Az egyetemi képzéssel egy időben kezdték meg a szombathelyi tanítóképző inté-
zetben a népművelő-könyvtáros szakos képzést. (Tájékoztató a szombathelyi Tanító-
képző Intézetben 1962-ben induló népművelés-könyvtáros képzésről. Művelődésügyi
Közlöny, 1962. 301. p.). Egy évvel később pedig a debreceni tanítóképző intézetben
is megindult a hasonló típusú szakpárosítás. (A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszti
Kormány 10/1963 (V. 11.) számú rendelete módosításáról. Művelődésügyi Közlöny,
1963. 301. p.).

1966-ban miniszteri utasítás jelent meg a kiegészítő népművelési szakmai vizs-
gáról (MK. 1966. 156. p.). Erre egyetemet és főiskolát (nem népművelési szakot)
végzettek jelentkezhetnek. E szakmai vizsga beindítása arra utalt, hogy egyre na-
gyobb lett az igény a szakképzett népművelők iránt, viszont az egyetemek még nem
tudták a mennyiségi igényeket kielégíteni.

A hetvenes években több jelentős közművelődési dokumentum is foglalkozott
a képzéssel. A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága 1974. március
19—20-i közművelődési határozata kimondta: „Növelni kell az intézményekben a
képzett szakemberek számát ... Az irányító apparátusban a magasan kvalifikált
káderek arányának növelése a cél ... A Művelődésügyi Minisztérium az egyetemi,
főiskolai, valamint a középfokú népművelő- és könyvtárosképzés módjára és rend-
szerére külön tervezetet készítsen”.

Ilyen előzmények után 1975 szeptemberében az ország öt főiskoláján (Eger, Nyíregyháza, Pécs, Szeged, Szombathely) megindult a tanárszakkal kapcsolt főiskolai szakemberképzés. Meg kell említeni, hogy a tanárképző főiskolákon is megvolt a szakképzés előzménye. A Művelődésügyi Minisztérium 1968-as rendelkezése értelmében a népművelés elméleti anyagának oktatása a főiskolán egy félévi heti 1 óra, a népművelés gyakorlati felkészítése heti két óra volt. Ez a kollégium az 1973-as tantervből kimaradt, nem került vissza az 1984-es tantervbe sem, pedig ma is szükséges lenne, hogy a leendő tanárok megismerkedjenek a közművelődés elméleti alapjaival és gyakorlatával.

Közben a tanítóképző intézetek főiskolákká váltak. Megszűnt a népművelés—könyvtár szakos képzés, s a tanítóképző főiskolákon a tanítóképzés szerves részeként, választható szakkollégiumként folyik a leendő tanítók közművelődési munkára való felkészítése.

A teljességhez hozzátartozik, hogy a középiskolákban is léteznek közművelődési fakultációs osztályok. Így alakult ki tehát a képzés teljes rendszere (középiskola, tanítóképző főiskola, tanárképző főiskola, egyetem), amely nyitottságával lehetőséget ad a folyamatos továbbfejlődésre.

A szegedi képzés

A Juhász Gyula Tanárképző Főiskola Népművelési Tanszéki Csoportja is az 1975/76-os tanévtől működik. Ennek az új képzési formának a nagy hagyományokkal rendelkező, akkor 102 éves tanárképző intézménybe kellett beilleszkedni úgy, hogy a főiskolai struktúrának szerves és sajátos részét alkossa.

Oktató-nevelő munka

A szegedi főiskolán az indulástól kezdve van *nappali és levelező tagozat*. Korábban nappali tagozaton évfolyamonként harmincan voltak, ma évenként 45—50 hallgató kezd meg tanulmányait.

A népművelés szak kezdettől tanári szakhoz kapcsolódik. Az elmúlt tíz évben változatos volt a szakpárosítás. Magyar, ének, matematika, szlovák, román, újabban, orosz, technika, magyar és történelem szakhoz kapcsolódik.

Levelező tagozaton az elmúlt tíz év alatt magyarral, pedagógiával, földrajzzal, szlovákkal, románnal együtt indult. Jelenleg van történelem-népművelés is. A levelező tagozatosok létszámának emelkedése hozta magával, hogy 1980-ban Békéscsabán, 1985-ben pedig Szolnokon alakult kihelyezett konzultációs központunk. Ezek mellett működik Szegeden egy speciális pedagógia-népművelés szakos levelező tagozat is.

A kétszakos levelező tagozatos hallgatók mellett vannak kiegészítő szakosok is, akik már meglévő (más jellegű) felsőfokú diplomával rendelkeznek. Emellett több éven keresztül készítettük fel a tanítóképző intézetek népművelés—könyvtáros szakán végzeteket is a kiegészítő államvizsgára.

A népművelés szakos hallgatók *tanulmányi munkája* jónak mondható. Ez elsősorban annak köszönhető, hogy a jelentkezés mindig többszörös, időnként tízszeres volt, s ez válogatási lehetőséget biztosított a felvételi vizsgán. A közművelődési pálya nyitott, érdeklődő, aktív embereket igényel. Már a jelentkezők jórésznél megvan ez a nyitottság, amely a főiskolai évek alatt jelentősen továbbfejlődik, s így nagy részük aktív, közélet iránt érdeklődő emberként hagyja el a főiskolát.

A közművelődési szakembereknek széles körű ismeretanyaggal kell rendelkezni. Ezt egyrészt a sokrétű tananyag teszi lehetővé, másrészt az, hogy a közművelődési intézményekben széles körű társadalomismeretet szereznek. A négy év alaptárgyai: *művelődéstörténet, művelődéstudomány, művelődéspolitikai, művelődésszociológia, általános és szakasztétika, kommunikációelmélet, a közművelődés intézményrendszere, a természettudományok főbb kérdései, módszertan, andragógia, vezetéselmélet*. A sokféle tantárgy jelentős megterhelést ad a hallgatóknak. Ugyanakkor olyan ismeretek birtokába jutnak, amelyek a tanári pályán is szükségesek lehetnének, de a jelenlegi tananyagban nem, vagy nagyon kis részanyaggal szerepelnek (pl. a művelődéstörténet, szociológia, vezetéselmélet). S mivel a felkészülés alapanyagát nem elsősorban a jegyzetek, hanem a szakfolyóiratok, szakkönyvek adják, így rászoknak azok használatára, ami a későbbi önművelésnek alapja lehet.

A mindenkinek kötelező tantárgyak mellett tíz év alatt többféle kötelezően választható, illetve szabadon választható speciálkollégium alakult ki. Választhatnak a filmesztétika és a színházesztétika (korábban a képzőművésztesztétika és a filmesztétika között). Négy évig jogi speciálkollégiumunk is volt, melynek keretében államigazgatási jogot, munkajogot, államjogot és pénzügyi jogot tanultak. Ezeket az ismereteket a közművelődés bármely területén fel lehet használni. A képzés kezdete óta van könyvtári speciálkollégiumunk is. E speciálkollégium lehetőséget ad a könyvtári munka sokrétű megismerésére (könyvtártörténet, állománygyarapítás, feldolgozás, tájékoztatás). A megyei könyvtár lehetővé tette, hogy három félév után a hallgatók vizsgát tegyenek és alapfokú diplomát szerezzenek. Évekig működött a honismereti és a klubvezetői speciálkollégium is. Néprajz speciálkollégiumot is indítottunk. Két csoport már vizsgát is tett a Népművelési Intézet vizsgabizottsága előtt. Most van kialakulóban a néptánc speciálkollégium. Szegeden az ÉDOSZ Szeged Táncegyüttes vezetői által ennek is megvannak a szakmai feltételei. Hallgatóink szívesen foglalkoznak ezekkel a tárgyakkal. Ezt mutatja az is, hogy bár egyszerre csak egy speciálkollégium választása kötelező, gyakran előfordul, hogy kettőt is végeznek folyamatosan. Az új tanterv lehetőséget ad a videotechnika, a fényképezés és a sokszorítási technikák tanulmányozására is. Ezt az Oktatástechnológiai Tanszéken belül fogják tanulni.

E sokféle oktatási feladatot a tanszéki csoport négy főállású oktatóval végzi. A speciális tárgyakat (filmesztétika, színházesztétika, könyvtári ismeretek, néprajz) óraadók tanítják. Segítségét jelent, hogy „A természettudományok főbb kérdései” című tárgyat a fizika és a biológia tanszék oktatói vállalták.

Az elméleti képzést a *gyakorlatok* egészítik ki. Az új tanterv szerint (1984-től) a II. év elejétől heti két, majd három órás intézményi gyakorlaton ismerkednek a hallgatók a közművelődési intézmények munkájával. Hallgatóink gyakorlatának a szegedi intézmények: a Bartók Béla Művelődési Központ, a Juhász Gyula Művelődési Központ és a Szegedi Ifjúsági Ház ad otthont. A gyakorlatok jól felépített hároméves tematika alapján folynak. Tanév végén záró foglalkozásokkal végződnék; ezek egyben általában városi rendezvények. A gyakorlatokat a tanszék tanárai és az intézményekben dolgozó közművelődési gyakorlatvezetők irányítják.

A heti folyamatos gyakorlatokat a nyári gyakorlatok egészítik ki. A hallgatók a saját maguk által választott település életét és közművelődési intézményeinek munkáját tanulmányozzák. Negyedéves korukban pedig a két hetes tanítási gyakorlat mellett közművelődési intézményben is töltenek két hetet.

Sajátos, egyelőre fakultatív jellegű forma alakult ki néhány évvel ezelőtt. A közművelődési gyakorlatok megújítását szeretnék elérni a közművelődési táborkok. Egy hároméves program alapján a tanyai emberekkel, a munkásszállások lakóival,

majd a lakótelepen élőkkel ismerkedtek a hallgatók. E táborok jelentősége többoldalú. A fogadó megye (Bács-Kiskun megye vállalta a táborokat) számára fontos az a feltáró munka, melyet az adott településen a hallgatók végeznek tanáraikkal. A hallgatók pedig megismerkednek a valóságos közművelődési tereppel, gyakorlatokat szereznek az emberekkel való kapcsolatteremtésben. A tapasztalat azt mutatja, hogy azok a hallgatók, akik részt vettek ilyen táborokban, sokkal szélesebb látókörrel rendelkeznek, társadalomismeretük bővebb, problémaérzékenyebbek és problémamegoldó képességük is magasabb szintű, mint a többieknek. A három kísérleti tábor több nyári tábor követte. A táborokat a Népművelési Intézet modellkísérletként ismerte el. Kollegáink több tanulmányban dolgozták fel, illetve dolgozzák fel tapasztalataikat. (KISS TAMÁS—ESZIK ZOLTÁN: Egy kísérlet három szakasza. Népművelési Intézet, 1985; KISS TAMÁS—ESZIK ZOLTÁN: Nevelés és képzés a főiskolai gyakorlati oktatásban. Társadalomismereti dolgozatok. Népművelési Intézet, Bp. 1981.; KISS TAMÁS—ESZIK ZOLTÁN: Kecskemét: munkásszálló. Népművelés, 1981. 11. sz.; KISS TAMÁS—ESZIK ZOLTÁN: Főiskolai népművelőképzés és a gyakorlat. Baranyai Művelődés. Népművelés, 1982. 11. sz.)

A népművelés szakos hallgatók gyakorlatának egyik színtere maga a főiskola. Az elmúlt tíz évben igen sok olyan rendezvény, politikai ünnep, klubfoglalkozás volt, ahol a népművelés szakosok közreműködtek. Néha formabontó rendezvények ezek, vitákat váltanak ki, beszélnek róla, értékelik azokat. Ezáltal a rendezvény elérte célját: a résztvevők gondolkodnak rajta, s nem mennek el mellette érdeklődés nélkül.

A tíz év alatt a főiskola klubjának vezetői, rendezői jórészt népművelés szakosok voltak. Szeretnénk ezt a főiskolán belüli tevékenységet a későbbiekben tovább erősíteni, fenntartva azt a korábban is hirdetett koncepciót, hogy a tanárszakos hallgatóknak is meg kell ismerni ezeket a tevékenységi formákat.

1979-ben végzett az első évfolyamunk. Egy összesített statisztika szerint 1986-ig összesen 544 népművelés szakos hallgató végzett főiskolánkon (nappali és levelező tagozaton). A növekvő nappali létszám és a kihelyezett tagozatok ugrásszerűen fogják növelni a következő években a végzők számát.

A hallgatók kétféle diplomát kapnak: tanárit és népművelőit. Elvileg, jogilag elhelyezkedhetnek közművelődési szakemberként és tanárként egyaránt. Az elhelyezkedést azonban sok minden befolyásolja. Elsősorban az, hogy amikor pályázni akarnak, akkor hol hirdetnek állást. Sajnos, a népművelői állásokat nem egyszerre hirdetik meg, mint a tanárit. Ezek a munkakörök folyamatosan kerülnek meghirdetésre. A tanácsok ugyan az utóbbi időben megpróbálták a meghirdetéseket a pályázati időszakra időzíteni, de ez csupán részben sikerült.

A hallgatóknak nagyobb százalékuk helyezkedik el a közművelődés területén, mint az iskolában. Ezt statisztikákkal tudjuk bizonyítani. Az is tény azonban, hogy később többen átmennek tanítani. Elsősorban a nők, akik egy-két kis gyermekkel nehezen tudnak a közművelődés állandó esti elfoglaltságainak eleget tenni. Az utóbbi években az is tendencia, hogy az iskolák keresik a közművelődési szakembereket. S végeredményben akár tanárként, akár népművelőként helyezkednek el, mindenképpen emberek nevelését végzik. A közművelődésben szerzett tudást hasznosítják az iskolában, a tanári szak által tanultakat a közművelődési intézményekben.

Kutatómunka

A felsőoktatási intézmények oktatóinak tevékenysége sokrétű. Szerves részét alkotja az oktatás, a nevelő munka, a sokféle órán kívüli tevékenység mellett a tudományos kutatómunka is. S mindez nemcsak külső elvárás, hanem belső meggyőződés

alapján is történik. Az oktatók vallják, hogy tudományos munka nélkül az oktató munkában sem lehetséges jelentős előrelépés.

A Tudományos szervezési és Informatikai Intézet kiadványában (melyben a Művelődési Minisztérium kutatóhelyeinek jegyzékét adták ki 1982-ben) kutatási területeinket a következőkben foglaltuk össze: „A közművelődés irányításának pedagógiai, művelődéspolitikai és vezetélméleti vonatkozásai. Ezen belül a közművelődésigazgatás művelődélméleti alapjainak és összefüggéseinek vizsgálata, a nevelési központok irányításának stratégiai kérdései. A magyar művelődéstörténet egyes korszakainak és kiemelkedő képviselőinek elemzése”.

A fenti összefoglalás funkcionális szempontok szerint több kutatási témát foglal magába:

- Országos kutatási főirányokhoz kapcsolódó vagy minisztériumi főirányhoz tartozó témákat,
- Helyi és regionális helyzetelemzéseket,
- Az oktatás korszerűsítését szolgáló témákat.

Kutatásainkkal évek alatt több társintézményhez kapcsolódtunk. Így a Kossuth Lajos Tudományegyetemen működő művelődélméleti, művelődéspolitikai kutatócsoportban 1977 óta dolgozunk. 1980-ban a csoport elnyerte a Művelődési Minisztérium és a Tudományos szervezési és Informatikai Intézet támogatását, és „A szocialista kultúra és művelődéspolitikai elméleti alapproblémái és rendszere” című témán dolgozik folyamatosan. Az elkészített anyagból tanulmánykötetet állít össze a kutatócsoport vezetője.

Tanszékünk két résztémával kapcsolódik a kutatócsoport munkájához.

— Egyik résztémánk a művelődés állami és pártirányításának vizsgálata. Már megjelent tanulmányokban a művelődéspolitikának a politika egészében, a művelődésigazgatásnak az államigazgatásban elfoglalt helyét kerestük, bizonyítva, hogy a művelődéspolitikai szerves és sajátos része a politika egészének, a művelődésigazgatás az államigazgatásnak. A művelődéspolitikai és a művelődésigazgatás, ezen belül a közművelődéspolitikai és a közművelődésigazgatás egymáshoz való viszonyának vizsgálata után a két irányítási terület sajátosságait elemeztük. A kutatás jelenleg a történeti vizsgálódás irányába halad. Az egyes művelődéspolitikai korszakok irányító munkájának sajátosságait, szervezeti rendszerét, intézkedéseit vizsgáljuk — elsősorban az állami irányítás területén. (LACZÓ KATALIN: Művelődéspolitikai és művelődésigazgatás I. Juhász Gyula Tanárképző Főiskola Tudományos Közleményei, 1982.; Művelődéspolitikai és művelődésigazgatás II. JGYTF. Tud. Közl. 1983.; A szabadművelődési korszak művelődésigazgatása, JGYTF. Tud. Közl. 1986).

A másik résztéma a két világháború közötti Magyarország művelődése. Az ellenforradalmi rendszer hivatalos kulturpolitikája, Klebelsberg ideológiája és szervező munkája vizsgálata után most a kor baloldali kultúrájának kutatására kerül sor. (KISS TAMÁS: Felnőttnevelés Magyarországon 1922—1931. JGYTF. Tud. Közl. 1983.; Klebelsberg ideológiája és szervezőmunkája beszédei, cikkei tükrében. Kultúra és Közösség, 1982. 4. sz.; Népművelési tendenciák Magyarországon 1922—1935 között I—II. Kultúra és Közösség, 1985. 4—5. sz.; Tudományos intézményrendszer kiépülése Magyarországon 1922—1931. között. JGYTF. Tud. Közl. 1986).

Sajátos kutatási irány az általános művelődési központokhoz kötődő. E kutatás több szinten folyik:

— A Csongrád és Békés megyében ilyen irányban elindított kezdeményezések szakmai tanácsadással és elemző munkával támogatott gondozása, elsősorban az MM-OTSH Tárcaközi Bizottsága megbízásában történik.

— Alkalmanként a Művelődési Minisztérium felkérésére országos vizsgálatokban való részvétel. Legutóbb 1984-ben került sor ilyen nagyobb összegzésre, amely meg is jelent a Népművelési Intézet gondozásában.

— Az OPI Nevelési Igazgatóságán nyilvántartott kutatási főirány (A nyitott vagy általánosan képző iskola megvalósításának lehetőségei az ÁMK kereteiben) részeként folyó munka, mely várhatóan 1990-ig tart. (Az ÁMK témában megjelent publikációk: ESZIK ZOLTÁN: ÁMK Magyarországon 1980—84. Népművelési Intézet, 1985.; Utópiából a valóságba. Köznevelés, 1980. 6. sz.; A komplexitás társadalmi szükséglet. Népművelés. 1980. 2. sz.; Komplex intézmények.. Magyar Pedagógia, 1982. 1. sz.; Szakmai és integrált tényezők szerepe az integrált alapellátó intézmények vezetésében. Kultúra és Közösség, 1983. 6. sz.; Az iskolaotthon funkcionális tervéhez. Módszertani Közlemények, Szeged, 1985).

Az elmúlt tíz évben bekapcsolódtunk a különböző irányító szervek, szakmai szervezetek, társadalmi és tömegszervezetek felkérésére a *helyi és regionális közművelődés* tartalmi problémáinak elemzésébe is.

A MSZMP Csongrád megyei Bizottsága 1980-ban és 1985-ben vizsgálta a közművelődési párthatározat (1974) megvalósításának tapasztalatait Csongrád megyében. Az elemzéshez több részanyagot készítettünk. A KISZ Csongrád megyei Bizottsága megbízásából a Csongrád megyében élő fiatal népművelők és könyvtárosok élet- és munkakörülményeit vizsgálták kollegáink (1982). A Magyar Népművelők Egyesülete Csongrád megyei Területi Szervezete megbízásából a megyei művelődési központ funkcionális tervének kidolgozása 1983-ban történt. A Művelődéskutató megbízásából pedig a kulturális egyesületek kutatására került sor (1985).

Jelentős feladatot kaptunk a Csongrád megyei Népi Ellenőrzési Bizottság 1979-es és 1984-es vizsgálataiban. A Csongrád megyei NEB a Központi Népi Ellenőrzési Bizottság vizsgálata részeként elemezte a közművelődési törvény végrehajtását Csongrád megyében. A tanszék minden oktatója részt vett, s mindkét alkalommal vizsgálatvezetőként is dolgoztunk. Lehetőség adódott a hallgatók bevonására is, akik egyrészt segítséget nyújtottak a vizsgálatban, másrészt sok tapasztalatot szereztek a közművelődés gyakorlatára vonatkozóan.

Több elemző munkát készítettünk a tíz év alatt a *főiskola közművelődési életére* vonatkozóan is. 1979-ben az „Évfordulók és az ünnepek helye és jelentősége a világnézetű nevelésben” címmel készült elemzés, 1980-ban „Művészeti csoportok és alkotótáborok a Juhász Gyula Tanárképző Főiskolán” címmel készítettünk összegzést. 1982-ben „A közművelődési munka helye, szervezeti és tartalmi feladatok” címmel adtunk áttekintést a főiskola közművelődéséről, a tartalmi munka színtereiről, s javaslatokat a továbbfejlődéshez. Részt vettünk 1985-ben „A közművelődés helye és fejlődésének fő irányai a szegedi főiskolai képzésben” címmel készült elemzés összeállításában. Ennek az anyagnak az volt a feladata, hogy stratégiát adjon a jövőre vonatkozóan.

A helyi vizsgálatok mellett meg kell említeni Bács megye, Békés megye és Szolnok megye megbízásából végzett kutatásokat (Szolnok, 1982; Hajós, 1985; Dombegyház, 1985).

Kutatómunkánk részét alkotják a *művészettörténeti* tanulmányok is. Elsősorban szegedi, Csongrád megyei vagy valamilyen módon hozzánk kötődő alkotókról készült portrék, életműveket feldolgozó tanulmányok születtek Dorogi Imréről, Vén Emilről, Vinkler Lászlóról, Bródy Sándor képzőművészeti témájú írásairól, Bródy Sándor és Szeged kapcsolatáról. Az Alföldi Művészek Egyesületének történetéről. (LACZÓ KATALIN: Dorogi Imre élete és művészete, Somogyi-könyvtári Műhely, 1980. 3. sz.; Az Alföldi Művészek Egyesületének története. Somogyi-könyvtári Mű-

hely, 1980. 4. sz.; Bródy Sándor és Szeged kapcsolatához. Somogyi-könyvtári Műhely, 1981. 2. sz. Vén Emil élete és művészete. Makói Múzeumi Füzetek. 1984.; Ars poetica. Vinkler László emlékére. Szegedi Műhely, 1985. 2. sz.) A képzőművészet iránti érdeklődés kiállítások megnyitásában is realizálódott.

Külön csoportba sorolhatjuk azokat a munkákat, amelyek a *képzés tartalmi és formai továbbfejlesztését* szolgálják. Évekkel ezelőtt főiskolánk kezdeményezte a művelődéstudományok jegyzet megírását. Egy általunk munkaközösségnek nevezett csoportot hoztunk össze a jegyzet megírására. A munka eredménye „Tanulmányok a művelődéstudományok köréből” címmel 1985 decemberében meg is jelent (DR. JÁNOSI GYÖRGY—DR. LACZÓ KATALIN—DR. MARÓTI ANDOR—DR. SOÓS PÁL: Tanulmányok a művelődéstudományok köréből. Szerkesztette: DR. LACZÓ KATALIN. Tankönyvkiadó, Bp. 1985). A későbbiekben is vállalkozunk jegyzetírásra. Születőben van egy művelődéstudományok, egy színháztudományi és egy módszertani jegyzet. Házi használatra cikkgyűjteményeket, szöveggyűjteményeket is állítottunk már össze. Erre elsősorban az egyre növekvő, szép számú levelező hallgatóság miatt van szükség.

1985-ben pályázatot nyújtottunk be a Tudománypolitikai Bizottsághoz és lehetőséget kaptunk a TS/4-es főirányba való bekapcsolódásra. Témánk a közművelődés irányításának történeti alakulása. Ezen belül eddigi témáinkat vizsgáljuk tovább:

- A két világháború közötti Magyarországon kibontakozó tendenciákat,
- A szabadművelődési korszak sokszektorú irányítását,
- Az 1957 utáni időszak művelődésigazgatása tendenciáit, szervezeti rendszereit, módszereit,
- Az általános művelődési központokat.

Van két olyan területe a tanári munkának, amely elsősorban a hallgató munkája, de tanári segítség nélkül nem jöhet létre: ezek a *tudományos diákköri dolgozatok* és a *szakdolgozatok*. Tanszéki csoportunk létrejöttétől működik a tudományos diákkör. Minden évben indulnak hallgatóink a helyi tudományos diákköri konferencián és szép eredményeket érnek el. Nagyobb részük eljut az Országos Tudományos Diákköri Konferenciára is és ott is eredményesen szerepelnek. Néhányan külföldi társfőiskolák tudományos diákköri konferenciáján is bemutatták dolgozatukat. A TDK dolgozatoknak később más pályázatokon (Vöröskereszt, néprajzi gyűjtőpályázat) is sikert arattak. A tudományos diákköri dolgozatok leggyakrabban a néprajz és a szociológia köréből készülnek. Legnagyobb érdemük az önálló anyaggyűjtés. A művelődéstörténeti, néprajzi dolgozatoknak abban van jelentőségük, (azon kívül, hogy a hallgatók megismerkednek a tudományos munka módszereivel), hogy segítenek megőrizni egy-egy település múltját. Sokszor olyan pillanatokban folynak a gyűjtések, amelyeket később már nem lehetne megragadni. A nagyszülők nemzedéke megőrzi a régi szokásokat, s az ő távozásukkal a múlt felidézése már nehezebben lehetséges. Ezek a dolgozatok időnként még a szaktudományok számára is feltáratlan eredményeket hoztak. Vannak gyakorlati témájú (intézményrendszer, módszertan) dolgozatok is, amelyek eredményei a mindennapi munkában hasznosíthatók.

Hasonlóképpen a hallgató munkája, de tanári segítség nélkül elképzelhetetlen munka a *szakdolgozat* is. Az elmúlt évekről (1979-ben végzett az első évfolyam) most készítettünk statisztikát. 180 hallgató írt szakdolgozatot tanszékünkön. Bár a mennyiség csak egy mutató, mégis tájékoztatást adhat a befektetett munkáról.

Kapcsolataink

A szakma jellegéből adódóan a nyitottság követelmény, ilyennek kell lenni a tanároknak, és ilyené kell lenni a hallgatóknak is. Csak úgy tudunk megfelelően dolgozni, ha kapcsolatban vagyunk a közművelődés városi, megyei, országos szerveivel, a többi képző intézménnyel és a főiskolán belül is a többi tanszékkel. Folyamatos munkakapcsolatban vagyunk a Művelődési Minisztérium Közművelődési Szakbizottságával, részt veszünk a Magyar Pedagógiai Társaság Felnőttnevelési Szakosztálya munkájában, dolgozunk a Magyar Népművelők Egyesületében, kialakultak kapcsolataink régen a Népművelési Intézettel (ma Országos Közművelődési Központ), az Eötvös Lóránd Tudományegyetem és a Kossuth Lajos Tudományegyetem közművelődési tanszékeivel, a társfőiskolákkal. Hallgatóinknak is természetes az a nyitottság, amit látnak folyamatos munkánkban.

*

A jövőben az elmúlt tíz év tapasztalatait hasznosítva szeretnénk minél felkészültebb szakembereket szárnyra bocsátani. Olyan szakembereket képezni, akik megfelelnek a közművelődési törvény elvárásainak: „akik hivatástudatuk, szocialista világnézetük, általános műveltségük, szakmai felkészültségük alapján alkalmasak a közművelődési tevékenység szervezésére és irányítására” (Törvény a közművelődésről. 1976).